

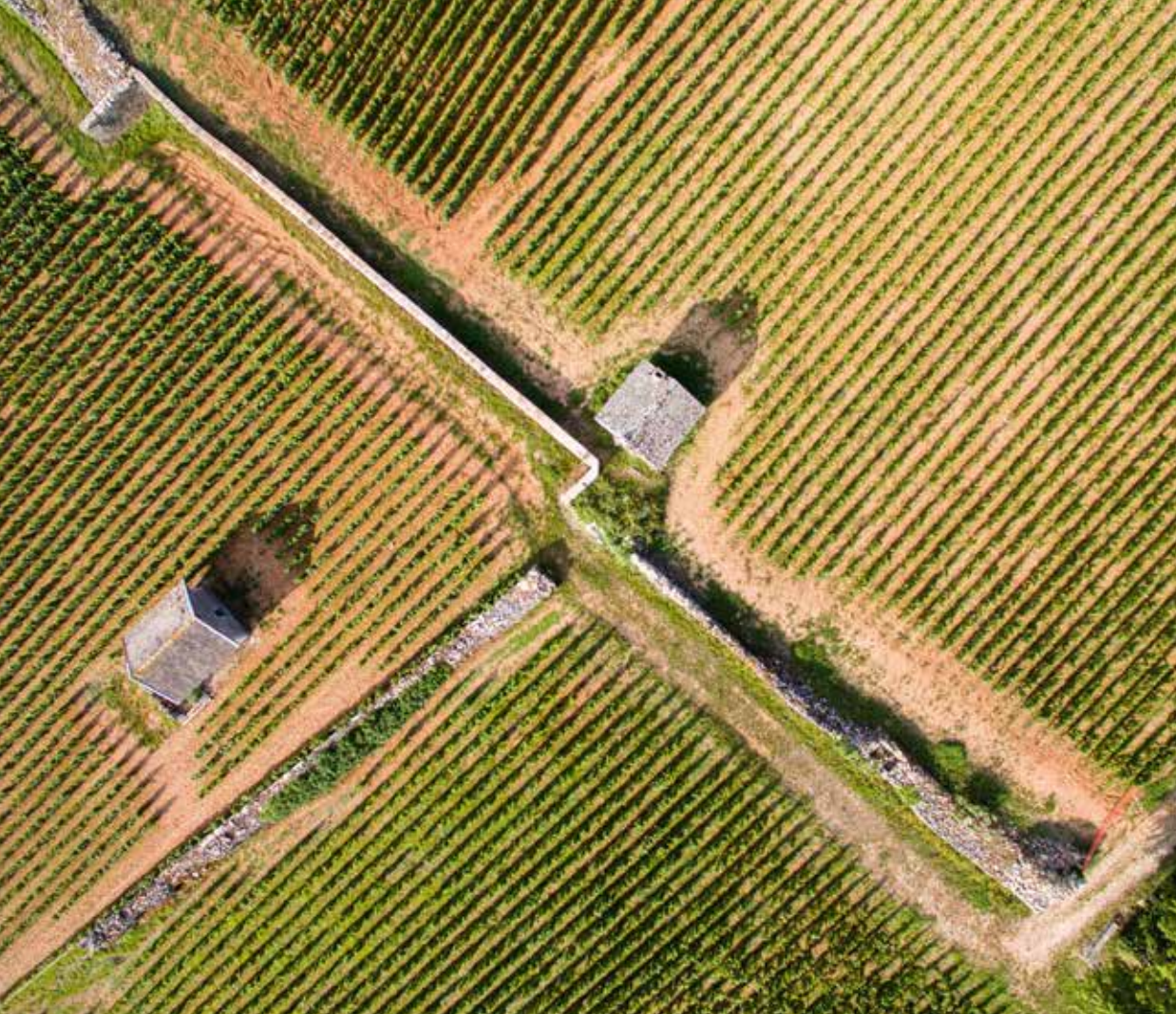
WIJN
GASTRONOMIE
NATUUR

ONTDEK BOURGOGNE!

Gido Van Imschoot
Ronny Debaere

MET FOTO'S VAN JAN CRAB

DAVIDSFONDS
UITGEVERIJ

INHOUD

LAYAR	8
Verantwoording	10
1. DE GESCHIEDENIS VAN DE WIJNBOUW	13
De oorsprong	13
De Romeinse tijd	14
De middeleeuwen en de invloed van de Kerk	14
De invloed van de monniken	15
De hertogen van Bourgogne	19
De Franse Revolutie en Napoleon	21
De Gouden 19de Eeuw	22
De invloed van de Phylloxera en het begin van de 20ste eeuw	25
Vandaag	25
2. DE GASTRONOMIE VAN BOURGOGNE	31
Een palet aan streekgeen producten	32
De klassieke Bourgogne-specialiteiten	33
Truffel uit Bourgogne	37
Kazen uit Bourgogne	37
3. DE WIJNBOUW IN BOURGOGNE, KLIMAAT, BODEM EN DRUIVENRASSEN	43
Het begrip 'terroir'	44
<i>De bodem van Bourgogne</i>	44
<i>Het klimaat</i>	46
De herkomstbenamingen	47
<i>De regionale herkomstbenaming</i>	47
<i>De gemeentelijke herkomstbenaming</i>	48
<i>Premier-cru-appellaties</i>	49
<i>Grand-cru-appellaties</i>	50
<i>Het onderscheid tussen lieu-dit en een climat</i>	50
<i>Clos</i>	53
<i>Ouvrée</i>	53
<i>Pièce</i>	53
De druiven van Bourgogne	56
<i>Chardonnay</i>	56
<i>Het genie van pinot noir</i>	58
<i>Aligoté, een oude variëteit uit Bourgogne</i>	61
<i>Gamay</i>	61
<i>Sauvignon blanc</i>	61
<i>Pinot beurot</i>	63
<i>César</i>	63

Van Imschoot, Gido en Ronny Debaere
Ontdek Bourgogne! Wijn, gastronomie, natuur

© 2016 Davidsfonds / WPG Uitgevers België nv, Mechelsesteenweg 203, B-2018 Antwerpen,
Gido Van Imschoot en Ronny Debaere
Gemaakt onder licentie van Davidsfonds. 'Davidsfonds' is het geregistreerde merk van
Davidsfonds vzw, met maatschappelijke zetel te 3000 Leuven, Quinten Metsysplein 12.
www.davidsfondsuitgeverij.be
www.facebook.com/davidsfondsuitgeverij
info@davidsfondsuitgeverij.be
Vormgeving: Daniël Peetermans, www.danielpetermans.be
Foto's: Jan Crab, www.jancrab.com

D/2016/0034/240
ISBN 978-90-5908-773-6
NUR 447

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd – op enige manier – zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

4. CHABLIS EN DE WIJNGAARDEN VAN DE YONNE	67		
Auxerre, hoofdstad van het departement Yonne	70	<i>Saint-Romain</i>	128
Andere interessante sites en dorpen in de omgeving van Auxerre	74	<i>Auxey-Duresses</i>	131
De wijnen van de Yonne	76	<i>Meursault</i>	131
<i>La Côte Saint-Jacques</i>	76	<i>Blagny</i>	133
<i>De wijnen van Auxerrois</i>	77	<i>Puligny-Montrachet</i>	133
<i>De wijnen van Vézelay</i>	78	<i>Chassagne-Montrachet</i>	135
<i>De wijnen van Tonnerre</i>	79	<i>Saint-Aubin</i>	135
De wijnen van Chablis	81	<i>Santenay</i>	136
<i>Chablis, de wijn</i>	81	<i>Maranges</i>	136
<i>Het klimaat van Chablis</i>	82	<i>Côte de Beaune-Villages</i>	136
<i>De ligging en de bodem</i>	83	<i>Hautes-Côtes de Beaune</i>	137
<i>De vier appellaties van Chablis</i>	85		
5. DE WIJNGAARDEN VAN DE CÔTE D'OR	90	6. DE WIJNGAARDEN VAN DE CÔTE CHALONNAISE	139
Dijon, hoofdstad van Bourgogne	95	Chalon-sur-Saône, hoofdstad van de Côte Chalonnaise	144
Andere interessante sites en dorpen in de Côte d'Or	97	Andere interessante sites en dorpen in Chalonnaise	145
<i>De abdij van Fontenay</i>	99	<i>Mellecy</i>	145
<i>Flavigny-sur-Ozerain</i>	99	<i>Couches, tussen kasteel en menhirs</i>	145
De wijnen en dorpen van de Côte d'Or	100	<i>De wijnen en dorpen van de Côte Chalonnaise</i>	146
Côte de Nuits	103	<i>Bouzeron</i>	147
<i>Marsannay-la-Côte</i>	103	<i>Rully</i>	148
<i>Fixin</i>	103	<i>Mercurey</i>	151
<i>Gevrey-Chambertin</i>	104	<i>Givry</i>	153
<i>Morey-Saint-Denis</i>	106	<i>Montagny</i>	153
<i>Chambolle-Musigny</i>	107		
<i>Vougeot</i>	108	7. DE WIJNGAARDEN VAN DE MÂCONNAIS	156
<i>Vosne-Romanée</i>	109	Cluny, de abdijstad	161
<i>Nuits-Saint-Georges</i>	112	Tournus, een gastronomische etappe	161
<i>Côte de Nuits-Villages</i>	115	De rots van Solutré	161
<i>Bourgogne Hautes-Côtes de Nuits</i>	115	De wijngebieden van de Mâconnais	162
Côte de Beaune	117	De appellaties van de Mâconnais	167
<i>Ladoix-Serrigny</i>	117	<i>Mâcon, Mâcon-Villages en Mâcon + naamvermelding</i>	167
<i>Pernand-Vergelesses</i>	117	<i>Viré-Clessé</i>	168
<i>Aloxe-Corton</i>	118	<i>Saint-Véran, Pouilly-Vinzelles en Pouilly-Loché</i>	168
<i>Savigny-lès-Beaune</i>	119	<i>Pouilly-Fuissé</i>	168
<i>Chorey-lès-Beaune</i>	121		
<i>De appellatie Beaune</i>	121	8. DE WIJNGAARDEN VAN BEAUJOLAIS	174
De stad Beaune	121	De wijngaarden van de Beaujolais	178
<i>Basilique Notre-Dame</i>	123	De appellaties van Beaujolais	182
<i>Museum van de bourgognewijnen</i>	123	<i>Beaujolais en Beaujolais supérieur</i>	182
<i>L'Athenaeum de la Vigne et du Vin</i>	126	De 10 cru's van de Beaujolais	186
<i>Hôtel Dieu – Hospices de Beaune</i>	126		
<i>Pommard</i>	127	Dankwoord	189
<i>Volnay en Volnay-Santenots</i>	128	Verklarende woordenlijst	190
<i>Monthélie</i>	128	Adressen	192

BRENG DE BOURGOGNE TOT LEVEN

Niet alleen de prachtige foto's in dit boek laten je de Bourgogne visueel ontdekken. Achter het begin van de hoofdstukken vind je bovendien filmpjes die deze beelden letterlijk tot leven brengen. Dankzij een eenvoudige, gratis app op je smartphone of tablet wordt via de Layar-logo's een video van ruim 5 minuten automatisch afgespeeld.

Samen met dit boek krijg je dus een gratis film van in totaal bijna veertig minuten die je nog dichterbij de Bourgogne brengt. Onder meer bewegende drone-beelden bieden een unieke kijk op de streek. Verhoog je kijkplezier met een simpele druk op de knop.

HOE WERKT HET?

1. In het boek zie je bij het begin van een hoofdstuk een logo dat je uitnodigt de pagina te scannen met Layar. Deze mobiele digitale toepassing is een zogenaamde *augmented reality* technologie, waarmee je met je smartphone of tablet als het ware een extra laag bewegend beeld op de gescande pagina's legt.
2. Download de gratis Layar-app op je smartphone of tablet. Dat kan voor Android en iOS. Je vindt de app makkelijk via layar.com, de iTunes- of Google-store of door de zoekmachine 'layar app' te laten zoeken.
3. Leg het boek open op de pagina met het Layar-logo.
4. Open op je smartphone of tablet de Layar-app.
5. Met je cameratoepassing op je smartphone of tablet scan je de pagina met het logo bij het begin van dat hoofdstuk.
4. Automatisch start dan het filmpje en komt het beeld tot leven. Zo ontdek je nog meer van deze schitterende wijnstreek.

Haal nog meer uit dit unieke multimediale boek met deze gratis app en ontdek zo alle lagen van de Bourgogne!

VERANTWOORDING

Met dit boek willen wij de lezer laten kennismaken met het wijn-toerisme in Bourgogne, een van de boeiendste streken van Frankrijk. Bourgogne is een beroemde wijnstreek en veel wijn-liefhebbers koesteren mooie flessen van de gelijknamige wijn in hun kelder. Toch is de streek een beetje miskend bij de Frankrijkreiziger. Velen rijden met de wagen, op hun weg naar het zuiden, rakelings langs de wijngaarden van de Côte d'Or, Chalonnais, Mâconnais en Beaujolais, voorbijgaand aan de prachtige gevarieerde natuur, de pittoreske dorpen en historische steden, de lekkere wijn en de heerlijke gastronomie. Heel het gebied draagt sporen van een indrukwekkende geschiedenis, overal merkbaar in de romaanse kerkjes en resten van abdijen. Tijdens de middeleeuwen lagen de monniken aan de basis van de legendarische wijngaarden, die vandaag erkend zijn als Werelderfgoed van Unesco.

Ontdek Bourgogne! wil inspelen op de groeiende markt van het oenotoerisme, een positieve evolutie, waarvan ook wij ten volle genieten tijdens onze vele reizen. Eten en slapen boven een wijnkelder of minstens in de dichte nabijheid van een wijngaard, het is een droom van elke wijnliefhebber. Lange tijd vonden wij dat Frankrijk wat achterophinkte in vergelijking met andere Europese wijnlanden. Maar de Fransen zijn wakker geschoten. In elke streek bieden goede wijnhuizen zich aan als oenotoeristische trekpleister. Ook in Bourgogne is het oenotoerisme meer dan ooit aanwezig. Dit toerisme gaat verder dan een streek verkennen. De oenotoerist beantwoordt aan het beeld van de culturreiziger die vooral de context van zijn glas wijn wil kennen: hij wil zich verdiepen in de plaatselijke geschiedenis, het milieu, de mens achter de wijn, de streekgastronomie en de wijnbouwtraditie.

Wij zochten naar de laatste tendensen op het vlak van wijntoerisme. We lunchten in de lekkerste restaurants en bistro's, wandelden door de wijngaarden, bezochten sympathieke wijnhuizen en luisterden geboeid naar het wijnverhaal van de wijnmaker. Wij doorkruisen Bourgogne al vele jaren en elk verblijf, elke tocht leverde ons nieuwe verrassende ontdekkingen. Ontdekkingen die wij graag delen met de lezer.

In het eerste hoofdstuk krijg je een kort overzicht van de belangrijke (wijn)geschiedenis van Bourgogne. In hoofdstuk twee geniet de lezer

van de gastronomische specialiteiten van Bourgogne. De streek staat symbool voor het goede leven in Frankrijk. Niet voor niets wordt iemand die van lekker eten houdt, omschreven als 'een echte bourgondiër'.

Hoofdstuk drie laat de lezer kennismaken met het 'terroir' van Bourgogne of de belangrijke invloed van de bodem en het klimaat, de druiven en de specifieke vinificatie. In de andere hoofdstukken komen – per wijnregio – het wijngebied en interessante bezienswaardigheden aan bod. Bij elke regio geven we tips en informatie, waaronder ook het adres van de plaatselijke dienst voor toerisme.

In het boek vind je regelmatig kaderstukjes met markante wetenswaardigheden, portretten van wijnbouwers en anekdotes van onze ervaringen tijdens de vele trips in de streek. We hopen veel mensen warm te maken voor deze historisch belangrijke streek, waar het goed leven is.

Tal van vrienden uit de wijnwereld stuurden ons hun favoriete adressen waar je lekker kunt eten of wijnproeven. Daarnaast vind je in het boek ook plaatsen waar je rustig kunt slapen in een mooie omgeving.

Een speciale dank gaat naar fotograaf Jan Crab, die de mooiste foto's nam tijdens zijn persoonlijke kennismaking met deze schitterende wijnstreek.

Gido Van Imschoot en Ronny Debaere

HOOFDSTUK 1

DE GESCHIEDENIS VAN DE WIJNBOUW

DE OORSPRONG

Tot op vandaag weet niemand wanneer de eerste wijnranken aangeplant werden in Bourgogne. Verschillende bronnen verwijzen naar de periode tussen de 4de en 1ste eeuw voor de christelijke jaartelling. Dat werd bevestigd toen landbouwers in 1953, in het dorpje Vix, een antieke graftombe van een dertigjarige vrouw ontdekten. De jonge vrouw, vermoedelijk een prinses, zou zijn begraven in de 4de eeuw voor Christus. Zij lag in een houten kist, omringd met talrijke bronzen materialen en gouden juwelen die haar moesten begeleiden op haar eeuwige reis. Een belangrijke vondst, in dezelfde heuvel, was een grote bronzen vaas met een inhoud van 1100 liter. De vaas werd gebruikt voor het mengen van water en wijn. Ze is vandaag te bewonderen in het archeologische museum van Châtillon-sur-Seine. Dat betekent dat we ervan uitgaan dat de wijnbouw nog voor de aankomst van de Romeinen aanwezig was. Het kan natuurlijk ook dat de vaas ingevoerde wijn bevatte. De streek lag immers op een belangrijke handelsweg van zuid naar noord. Een groot deel van het handelstransport verliep langs de vele rivieren die de streek doorkruisen. Vermoed wordt dat rondtrekkende bevolkingsgroepen wijn, maar ook plantgoed meebrachten uit Italië. Later zou de Romeinse schrijver Plinius de Oude verwijzen naar Gallische stammen die als eersten druivenranken teelden. De Galliërs leefden twee eeuwen in Bourgogne, maar werden in 52 v.C., samen met hun leider Vercingetorix, verslagen in de slag nabij Alesia, vandaag een mooie historische site met een levensecht museumpark (WWW.ALESIA.COM). De eerste echte sporen van gestructureerde wijnbouw verwijzen naar de Romeinse overheersing.

DE EERSTE ECHE SPOREN VAN GESTRUCTUREERDE WIJNBOUW
VERWIJZEN NAAR DE ROMEINSE OVERHEERSING.

DE ROMEINSE TIJD

Het centrum van de Romeinse aanwezigheid was de stad Autun, waar nu nog veel sporen terug te vinden zijn van deze belangrijke periode. Keizer Augustus stichtte de stad en gaf haar de naam Augustodunum, 'stad van Augustus'. Autun was een belangrijke handelsstad en had tijdens haar glorieperiode veel meer inwoners dan de toentertijd bescheiden stadjes Dijon en Beaune. Er woonden veel rijke families die zich te goed deden aan de wijn uit de streek. Tijdens de 1ste eeuw ontwikkelde de wijnbouw zich meer en meer en werd Romeins Gallië zelfs een geduchte concurrent voor de Italiaanse wijnbouw. De toenmalige heerser, keizer Domitianus, beval daarom de vernietiging van de wijngaarden in de Romeinse provincies, waaronder het huidige Bourgogne. Daarnaast werd verboden om nieuwe wijngaarden aan te planten. Gelukkig werd zijn edict niet volledig opgevolgd en bleven heel wat wijngaarden gespaard. Zijn protectionistische maatregel werd in het jaar 281 tenietgedaan door keizer Probius. Vanaf dat belangrijke scharniermoment begon de wijnbouw zich volop te ontwikkelen.

In 311 of 312 schreef de beroemde redenaar Eumenius, geboren en getogen in Autun, een panegyriek of lofrede aan zijn keizer Constantinus, waarin hij de wijngaarden op de hellingen van Beaune en omgeving bewierookte. Keizer Constantinus speelde op zijn beurt een belangrijke rol voor de wijnbouw toen hij zich in 313 bekeerde tot het christendom. Op dat ogenblik begon de macht van de Kerk. De Kerk zou een enorme invloed hebben op de ontwikkeling van de wijnbouw in West-Europa. In de 5de eeuw taande het Romeinse Rijk, dat uiteindelijk uit elkaar zou vallen door de aanvallen van de Vandalen, de Visigoten en de Franken.

DE MIDDELEEUWEN EN DE INVLOED VAN DE KERK

In de 5de eeuw vestigde zich een Germaanse bevolkingsgroep, Bourgondiërs genaamd, in de vlaktes rond de rivieren. Die Bourgondiërs waren afkomstig uit het oosten en de Baltische kust. Zij gaven de naam aan het huidige Bourgogne.

Tussen de 6de en 9de eeuw stond Bourgogne onder staatstoezicht van de Franken, met als hoogtepunt het rijk van Karel de Grote, die in 800 tot keizer werd gekroond. Karel de Grote stimuleerde de bouw van abdijen en hield van een goed glas wijn. In Aloxe-Corton is de grand-cruwijngaard Corton-Charlemagne opgedragen aan de grote heerser. Naar verluidt hield de man van de rode wijn uit het dorp, maar omdat hij te veel morste op zijn baard en dat geen zicht was, liet hij op aandringen van zijn vrouw de wijngaarden aanleggen met witte aligotédruiven. Pas in de 19de eeuw zou de wereldberoemde heuvel aangeplant worden met chardonnay, wat een grote invloed had op de kwaliteit en het aanzien van de wijn uit Aloxe-Corton.

Na de dood van Karel de Grote in 814 volgde zijn zoon Lodewijk de Vrome hem op. Hij bestuurde tot in 842, waarna het grote rijk verdeeld werd onder zijn drie zonen. Dat vormde de aanzet tot een decennialange strijd tussen de broers, die elkaar de nalatenschap betwistten. Het was een zware periode met veel hongersnood, verpaupering, ziekten en migratie. Hele bevolkingsgroepen gingen op de vlucht voor oorlogen, pest en armoede. Daartegenover zorgde de standvastigheid van de kloosterordes in deze donkere periode voor stabiliteit en zekerheid.

DE INVLOED VAN DE MONNIKEN

Dé rode draad in de geschiedenis van de Bourgondische wijngaarden is de invloed van de Kerk. In 581 schonk koning Gontran een wijngaard aan de abt van de abdij van Saint-Bénigne. Veel andere adellijke families volgden zijn voorbeeld en op die manier kwamen tal van wijngaarden in handen van de monniken. Het gevolg was een enorme uitbreiding van de wijngaarden en de bouw van nieuwe abdijen. De bekende historicus Jean-François Bazin, zelf geboren in Bourgogne, beschrijft de grote monastieke ordes als de eerste multinationals.

Door de snelle verspreiding van het christendom werden vanaf de 10de eeuw overal in Europa abdijen gesticht. In 910 werd de benedictijnerabdij van Cluny gesticht, die op haar hoogtepunt in de 12de eeuw meer dan 1400 kloosters onder zich had, met

PAG. 16-17: DE OMMUURDE WIJNGAARD VAN CLOS VOUGEOT

